

Van de redactie.

In deze Nieuwsbrief staan voorpublicaties van het boek, dat de Stichting voorbereidt over de genealogie van Nederveen. Het is de bedoeling dat naast de genealogische opsomming van stamreeksen tevens wat meer gezicht wordt gegeven aan enkele personen uit de lijsten door een geschreven portret. Het artikel over Alex de Haas (alias voor Alexander Nederveen) is daar een goed voorbeeld van.

Alexander Nederveen wordt met alias vermeld in de Genealogie van Nederveen. Hij hoort niet thuis in de tak Rotterdam, wat toch op het eerste gezicht zo lijkt. Nee, hij heeft een plaats in de tak 's-Hertogenbosch. Van deze tak is onder andere de boterfabrikant Theodorus Christianus eerder in deze kolommen beschreven. Alexander en Theodorus blijken achterneven te zijn, want zij hebben dezelfde overgrootvader in Daniël Nederveen, die in 1772 geboren werd in 's-Hertogenbosch. De achterneven schelen in leeftijd 44 jaren! Deze "generatieverschuiving" begint al in het gezin van genoemde Daniël: Alexanders' grootvader, Christianus was al 19 jaar jonger dan diens broer Theodorus, de grootvader van de boterfabrikant Theodorus Christianus.

Manders' artikel geeft over de grootvader en overgrootvader van Alexander feiten die geen bevestiging vinden in ons archief. De alias 'Alex de Haas' is wellicht afgeleid van de alias van zijn vader, Christianus Everardus Theodorus Nederveen (geb. 's-Hertogenbosch 1857): 'Nico de Haas'. Maar verder vonden we geen sporen van 'de Haas' F&R

Van de voorzitter.

Ons jaarlijkse familiefeest is lelijk in de soep gedraaid. Onze gewoonte om in het voorjaar bijeen te komen (we hadden voor dit jaar Loenhout, net over de grens in België, op het programma staan) kon geen doorgang vinden, omdat de MKZ-crisis in volle omvang nog door Brabant raasde. Daarom weken we uit naar een datum in de nazomer. Op de uitnodiging van het bestuur om naar Delft te komen in begin september kwam een zo geringe inschrijvingsrespons dat het bestuur de bijeenkomst heeft afgelast. Jammer, maar ook wel begrijpelijk. Wisseling van data geeft nu eenmaal vaak agendaproblemen. We concentreren ons daarom maar schielijk op de eerstvolgende **Vriendendag** van de Stichting van Nederveen, die naar onze goede gewoonte weer plaatsheeft op de tweede zaterdag in mei, dus op **zaterdag 11 mei 2002**.

Ja, en waar gaan we dan naar toe? Het bestuur wil graag voorstellen om naar Loenhout te gaan. Maar dat voorstel kan nog niet definitief zijn. Het is namelijk niet ondenkbaar dat de MKZ-epidemie nog een vervolg krijgt en een herhaling van wat afgelopen jaar plaatsvond met de Vriendendag mag in geen geval. Daarom zullen we later dit jaar besluiten waar de Vriendendag 2002 zal plaatsvinden. Maar misschien wilt u wel alvast een aantekening maken in uw agenda. Want het Bestuur wil u graag allemaal weer ontmoeten op de volgende Vriendendag! De plaats van handeling en het programma worden later bekendgemaakt.

Amsterdam, 21 september 2001 Ruud N.

Colofon. De Nieuwsbrief van Nederveen is uitgave van de Stichting van Nederveen en verschijnt ieder kwartaal. De Nieuwsbrief wordt zonder kosten toegezonden aan de Vrienden van de Stichting. Het adres van de redactie en van het secretariaat van de Stichting van Nederveen is *Oranje Nassaulaan 175, 2051 HN Overveen*. Wat gepubliceerd wordt is niet per sé de mening van het Bestuur, tenzij dit anders wordt gesteld. Uit de nieuwsbrief mag, behoudens bronvermelding, vrijelijk worden geciteerd. De redactie wordt gevoerd door Mr F.B.M. Nederveen en R.Th.M. Nederveen.

De heiers Nederveen in de tak Rotterdam.

=====

Generatie op generatie oefenen in Rotterdam leden van de familie Nederveen het beroep van heier uit. De eerste vermelding van het beroep heibaas vinden we bij de start van de tak Rotterdam en wel bij:

Cornelis Nederveen, geb./ged. 9 maart / 27 april 1806, huwt Alblasterdam 20 maart 1830 Maria Sophia Goedhart, 10 kinderen, onder wie Leendert (1838-1919), Pieter (1840-1922) en Marinus (1847-1886).

Om met de laatste te beginnen, gaan we naar zoon Marinus van Cornelis Nederveen 1806:

Marinus Nederveen, geb. Alblasterdam 8 november 1847, timmerman, heibaas, huwt Rotterdam 14 augustus 1872 Adriana van Gelderen, 9 kinderen; een groot deel van hun mannelijke nazaten werd timmerman of metselaar.

Zien we vervolgens zoon Pieter van Cornelis Nederveen uit 1806, uit wie ook een heiersfamilie ontstond:

Pieter Nederveen, geb. Alblasterdam 13 november 1840, heibaas, huwt Maria Griep, 8 kinderen, van wie Jacob (1866-1948), Johannes (1876-1969) en Pieter (1886-1963) het heiersberoep uitoefenden, terwijl Cornelis volgens ons geen heier was.

Jacob Nederveen, geb. Wemeldinge 7 juni 1866, heier, huwt Ridderkerk 29 mei 1890 Cornelia Boer, 6 kinderen, onder wie Paulus (1892-1966).

Johannes Nederveen, geb. Kralingen 31 januari 1876, heibaas, huwt Rotterdam 20 december 1899 Maria van den Berg, 5 kinderen, onder wie Cornelis Marinus (1904-1971).

Pieter Nederveen, geb. Kralingen 11 september 1886, heier, huwt Rotterdam 4 maart

1908 Maria Verhoek, 5 kinderen, onder wie Pieter (1911-1985).

Paulus Nederveen, geb. Rotterdam 30 september 1892, heier, huwt Rotterdam 4 november 1914 Elisabeth Johanna van de Laar, 3 kinderen.

Cornelis Marinus Nederveen, geb. Rotterdam 16 juli 1904, aannemer van heierwerken, huwt Rotterdam 1 oktober 1930 Laurina Adriana Bel, 4 kinderen.

Pieter Nederveen, geb. Rotterdam 4 oktober 1911, heier, aannemer, huwt Oldenzaal 30 oktober 1941 Gesina Adelheid Agnes Hendrikson, 8 kinderen; omstreeks 1945 is Pieter met zijn gezin naar Twente verhuisd, waar hij tot andere werkzaamheden dan het heien is overgegaan.

In deze reeks van Pieter horen ook thuis: Pieter Nederveen, geb. Kralingen 11 augustus 1894, aannemer (van heierwerken?), huwt Rotterdam 15 augustus 1917 Hubertina Jaspers, 2 kinderen.

Jacob Nederveen, geb. Rotterdam 11 november 1898, aannemer van heierwerken, huwt Rotterdam 13 augustus 1923 Johanna Maria Blok, 5 kinderen.

Marinus Nederveen, geb. Rotterdam 19 juli 1904, heibaas, huwt Rotterdam 28 mei 1930 Barbara de Bruin, 2 kinderen.

Zowel Pieter, Jacob als Marinus zijn zonen van Cornelis Nederveen (1871) en Anna Maria de Boer.

Uit Leendert, de aan het begin genoemde zoon van Cornelis Nederveen uit 1806, is het belangrijkste heibedrijf in Rotterdam voortgekomen.

In het zich explosief ontwikkelende Rotterdam en omgeving was er voor heiers uit die tijd al veel werk aan de winkel om door de metersdikke laag veengrond aan de nieuwe (stenen) huizen en andere gebouwen een stabiele, op een zandlaag rustende funde-

ring te geven. We zien dan:

Leendert Nederveen, geb. Alblasterdam 26 november 1838, heibaas, huwt Rotterdam 3 december 1862 Anna Maria van Gelderen, 7 kinderen, onder wie Johannes (1873-1937). Laatstgenoemde Johannes zette het bedrijf voort, samen met een aantal van zijn zoons: Johannes Nederveen, geb. Kralingen 20 juli 1873, aannemer, huwt Rotterdam 21 december 1892 Gerritje Voogd, 11 kinderen, onder wie Leendert (1893-1942), Marinus (1896-1945), Elisa (1897-1937), Cornelis Johannes (1899-1964) en Johannes (1901-1971).

Leendert Nederveen, geb. Kralingen 1 augustus 1893, dir. N.V. Rotterdamse Hei Mij, huwt Rotterdam 28 augustus 1918 Adriana Groeneveld, 1 kind.

Marinus Nederveen, geb. Rotterdam 2 maart 1896 aannemer van bouwwerken, huwt Rotterdam 30 maart 1922 Johanna Cornelia Steens, 1 kind.

Elisa Nederveen, geb. Rotterdam 7 november 1897, aannemer van heiverken, huwt Rotterdam 24 oktober 1928 Joanna Petronella Henrica Jolie, 2 kinderen, onder wie Johannes (1929).

Cornelis Johannes Nederveen, geb.

Rotterdam 9 augustus 1899, aannemer van heiverken, huwt Rotterdam 25 september 1929 Maria Johanna Spits, geen kinderen. Johannes Nederveen, geb. Rotterdam 4 augustus 1901, aannemer van heiverken, huwt Rotterdam 10 augustus 1927 Theodora Anthonetta Martina Maria van den Berg, 5 kinderen.

Na het overlijden van deze zoons van Johannes (1873) werd de leiding voortgezet door de zoon van Eliza:

Johannes Nederveen, geb. Rotterdam 4 september 1929, aannemer, heier, huwt Rotterdam 14 juli 1956 Mechtelina van Hoorn, 3 kinderen.

Het bedrijf heeft vóór, tijdens en na de tweede wereldoorlog een forse ontwikkeling gekend, waardoor de combinatie van "heien" en de naam "Nederveen" een landelijke bekendheid verwierf. Op 1 januari 1999 kwam er een einde aan het zelfstandig voortbestaan van het heibedrijf, waarvan de naam inmiddels was gewijzigd in "B.V. Heibedrijf J. Nederveen" in Krimpen aan de Lek en in "Funderingstechnieken J. Nederveen" uit Rotterdam, toen de aandelen hiervan werden overgenomen door Heijmans N.V. in Rosmalen. CN/FN.

Kees Manders over Alex de Haas

Het volgende fragment is ontleend aan het boek van Kees Manders, *Kees Manders over Kees Manders. Kees Manders als nachtclub-koning, verzetsman, versierder, en verder over Zwarte Riek, Tom Manders, Lou Brandy, Willy Derby, Alex de Haas, en vele anderen uit de Amusementswereld* (Amsterdam, 1973, pp.191-197).

(Alex de Haas staat op de volgende wijze te boek in de Genealogie van Nederveen:

"XIX. Alexander Nederveen, geb. Rotterdam 24 juni 1896, cabaretier en humorist (onder de naam Alex de Haas), amusementshistoricus, † Rotterdam 4 jan. 1973, tr. Rotterdam 17 okt. 1917 Bastiana Scharp, geb. Rotterdam 19 okt. 1897. Uit dit huwelijk:

1. Helena Nederveen, geb. Rotterdam 9 aug. 1917, mode-ontwerpster, † Leek 9 juli 1990, tr. 1e Rotterdam 19 okt. 1939 (echtsch. ingeschr. ald. 16 dec. 1946) Johan Franz Coenraad Timmer, geb. Rotterdam 22 april 1912.; tr. 2e Rotterdam 10 aug. 1948 Hermanus Johannes Kreulen, geb. Hillegersberg 6 juni 1916, † Rotterdam 3 juni 1953.

2. Anna Nederveen, geb. Rotterdam 15 okt. 1918 (uitgeschreven naar Rotterdam 31 juli 1940)
3. Alexander (1923), volgt XX." red.)

“Wat had ik een hekel aan die man met z'n nektrek, de nasale genuanceerd beklemtoneerde en schoolmeesterachtige conferencier. Ik kon die kerel niet door mijn keel krijgen!

Toen ik hem later leerde kennen en een beetje wist hoe hij in elkaar zat, zei ik, toen wij samen eens zaten te dineren bij Schiller: “Lex, weet je dat ik vroeger een verschrikkelijke hekel aan je had? Ik haatte je! Maar nu ik je heb leren kennen, zou ik je zo nu en dan, om de dingen die jij doet kunnen zoenen!” Hij liet z'n vork en mes rusten, keek me aan, zei niets, maar er rolde een traan over z'n wang in de hors d'oeuvre varié.

Hij was een overgevoelig mens, maar liet dat zeer zelden blijken, zelfs niet in zijn gezin. Aan vrienden vertelde hij dat hij een bijzonder goede vrouw had getroffen, die hem z'n gehele leven door dik en dun terzijde had gestaan, maar tegenover haar persoonlijk heeft hij nooit een compliment over zijn lippen kunnen krijgen.

Hij was behept van, bezeten van, verliefd op de Kunst. Hij was een uitbinker door zijn zuiver afgewogen vakkennis. Ik ken ook geen tweede man in de wereld, die zo veelzijdig geïnteresseerd, geïnformeerd was en zoveel verstand had van het totale theater. Van klassieke muziek tot jazz en beat, van opera, operette, ballet, circus, variété en cabaret. Hij wist alle bijzonderheden van het theatergebeuren in de hele wereld met datum, dag, uur en plaats te noemen. Hij kende alle grote componisten, dichters, auteurs, schilders en artiesten en wist honderd-en-één bijzonderheden uit hun hele doen en laten te vermelden.

Hij schreef honderden liedjes, verzorgde

tientallen radio-uitzendingen en schreef talloze kranten- en tijdschriftartikelen over het vak. Hij schreef boeken over artiesten en draaiboeken voor films. Onder zijn vele liedjes waren talloze schlagers. Hij was ook een zeer verdienstelijk kunstschilder en als kroon op zijn werk heeft hij nog in het Stedelijk Museum te Amsterdam geëxposeerd.

Hij verzamelde onder andere foto's, recensies en boeken. Zijn archief, dat hij voor een ieder gesloten hield, was een wonderbaarlijke verzameling van duizenden gegevens op allerlei gebied. Hij was een perfectionist en een speurder. Moeilijk voor zichzelf en zijn omgeving, omdat hij geen genoegen nam met uiterlijke, waarneming. Hij wenste het onderste uit de kan en om dit te bereiken spitte hij vaak diep in het verleden, bij het fanatieke af.

Ook ik heb even gespit, zij het niet zo diep, in het leven van Alex de Haas. Zijn overgrootvader was een rabbijn. Zijn grootvader, M. de Haas, was artiest en trouwde met de artieste Susanne le Duc. Zijn vader, Nico de Haas, was eveneens artiest. Hij deed op 13 maart 1870 zijn Heilige Communie en trouwde later met Helena Faber. Uit dit huwelijk werd Alex de Haas geboren, die reeds op jeugdige leeftijd eveneens het artiestenvak koos, trouwde met de artieste Bastiën Scharp. Alex de Haas trad zowel alleen op als ook in duet samen met zijn vrouw. Bastiën Scharp trad ook dikwijls alleen op, maar dan onder verschillende schuilnamen.

Uit dit huwelijk, dat vijfenvijftig jaar standhield, werden drie kinderen geboren. Twee dochters en één zoon. Een dochter woont in Italië, de andere dochter in Engeland. Beide dochters zijn wat men noemt “goed weggekomen”. De zoon is een bekend chirurg, waar Lex bijzonder trots op was.

De drie kinderen hebben dezelfde manier van doen, laten en zeggen als hun vader, die vroeger op de aanplakbiljetten geanonceerd werd als “De Heer Alexander de Haas” ofwel als het duo “Mevrouw en de Heer de Haas” — later alleen Alex de Haas. Voor zijn vrienden was hij Lex, zijn kinderen noemden hem “Kru” naar een sprookjesfiguur uit een dierenfilm. Bij de Burgerlijke Stand en bij de Belastingdienst stond hij ingeschreven als Alexander Nederveen, geboren in Rotterdam.

Zijn dochter uit Engeland beschrijft haar vader in twee regels. “Hij zei de rotste dingen maar deed de beste dingen!” Alex de Haas had een scherpe pen en tong. Hij verdedigde en zwaaide loftuigen toe aan allen, van wie hij vond dat zij de kunst dienden, maar vernietigde hen, die hij beschouwde als “beunhazen”.

Toen ik hem eens vroeg: “Heb jij alleen maar waardering voor kunstenaars?” was zijn antwoord: “Ben je bedonderd? Ik heb ook waardering voor de vuilnisman, die een emmer kan legen, zonder de helft op straat te morsen. Daarmee bedoel ik: wat je als mens ook doet, doe dat góed!”

Lex was al jarenlang ziek. De degeneratie van zijn lichaam voltrok zich zeer langzaam, maar hardnekkig. Alleen zijn geest bleef tot het laatste ogenblik helder. Zijn vrouw heeft uitstekend voor hem gezorgd en hem zelfs de laatste jaren als een liefdezuster verpleegd.

Toen hij vijfenzeventig jaar werd, belde ik een dag vóór zijn verjaardag om hem te zeggen dat ik naar hem toe wilde komen. Ik merkte toen dat hij geweldig tegen dat feest opzag en de kracht niet meer had visite te ontvangen. Ik stelde voor dat ik hem zou komen ophalen met de auto om bij mij thuis de dag door te brengen.

“Nou”, antwoordde Lex, “daar voel ik alles voor, daar houd ik je aan. Dan ben ik met-

een van dat feest af! Maar ik waarschuw je: schrik niet van me, als je me ziet. Ik zie eruit als een zieke man van tweehonderd jaar!” Ik was dus voorbereid, maar toen ik hem zag schrok ik toch. Er was bijna niets meer van hem over, vel over been!

Hij vroeg mij of ik hier en daar nog eens wilde langsrijden, dit en dat wilde hij nog gaarne eenmaal zien. Mijn antwoord was: “Het is jouw verjaardag al moet ik via Groningen naar Zandvoort rijden, jouw wil zal geschieden!”

Onderweg wees hij mij plekjes, waar nu flatgebouwen staan en hij vertelde: “Kijk, hier was vroeger dit-en-dat en daar woonde vroeger die-en-die. Allemaal dood. Als je ouder wordt verlies je per dag wel een kennis aan een hartinfarct of een beroerte...” Wij hebben alle binnenwegen genomen en er drie uur over gedaan en drie uren lang vertelde hij mij wat er allemaal onderweg veranderd, maar niet mooier op geworden was.

Thuis in Zandvoort heeft hij twee uur op de bank geslapen. Ik zei, tegen Rika “Laat hem maar liggen, dat doet hem goed.” Hij werd wakker, haalde een papier uit zijn zak en vroeg of ik een bandrecorder had. Ik beaamde dit, waarop hij zei: “Kijk, ik heb een gedicht bij mij waar ik erg op gesteld ben. De tekst krijg je niet want ik heb er geen doorslag van. Maar ik zal het op de band zeggen en ik zal het zeer op prijs stellen als Rika het te zijner tijd wil declameren.”

Toen hij het prachtige gedicht op de band had vastgelegd en de band terugdraaide, was hij over zichzelf niet tevreden. Hij wilde het opnieuw doen en beter. Hij bleef de perfectionist en leefde weer helemaal op toen hij over zijn vak kon praten. Hij vertelde: er was een uitgever van boeken, die een journalist opdracht gaf een boek te schrijven over het cabaret. De uitgever had de

journalist geadviseerd met Alex de Haas te onderhandelen. De journalist vroeg per telefoon een onderhoud aan om over zijn opdracht te komen spreken. Lex maakte een afspraak met hem voor de daaropvolgende week en informeerde inmiddels naar de bekwaamheden van de journalist als schrijver.

Toen de man op bezoek kwam, sprak Lex hem als volgt toe: "Meneer, ik heb naar u geïnformeerd. Hoe kunt u, in godsnaam, een boek over cabaret schrijven? U bent sportverslaggever. Ik schrijf toch ook niet over voetbal? Daar is de deur, meneer, ik kan mijn tijd wel beter gebruiken!"

Ook zijn zelfspot loog er niet om. De laatste maanden had hij zelfs de kracht niet meer de telefoon op te nemen. Alleen voor een paar vrienden gold de afspraak: de telefoon driemaal laten overgaan, daarna de hoorn neerleggen en dan weer opnieuw bellen. Na een tijdje nam Lex de hoorn van de haak en zei: "Wacht even". Van een paar passen lopen was hij buiten adem. Onmiddellijk begon hij zich weer met het vak te bemoeien en zei dan bijvoorbeeld "Ik sta op de Hitparade!" Ik zei dan: "Leuk voor je, met welk nummer?" Zijn antwoord: "Ik sta op de Hitparade van Magere Hein!"

Hij verafschuwde de vele artiesten die kopieën waren van andere grammofoonsterren en met een rustig geweten de grote succesnummers ook weer op de plaat brachten. Hij hield alleen van originaliteit, getuige het volgende telefoongesprek:

Lex: "Ik wil niemand anders dan mijn familie op mijn begrafenis hebben."

Ik: "En waarom is dat?"

Lex: "Er is niet één artiest die een fatsoenlijke grafrede kan houden. Weet jij hoe dat komt?"

Ik: "Geen idee."

Lex: "Er zijn geen grammofoonplaten met

grafreden erop die ze kunnen pikken!"

Een ander telefoongesprek:

Ik: "Hoe gaat het met je?"

Lex: "Ik leef nog, ik heb nog net voldoende fit om me de hele dag op te winden over dingen die me geen bliksem aangaan."

Ik: "Heb je het grote cabaretboek gelezen?"

Lex: "Denk jij dat Frank Sinatra naar platen luistert van Sjakie Schramm?"

Er waren dagelijks van dergelijk soort telefoongesprekken. Als ik niet gebeld had, belde hij mij en vroeg: "Heb jij soms gebeld?" "Nee", zei ik, "maar hoe gaat het?" "Ik heb een superwinkel van ziekten" en noemde dan alle makkes die hij had met de Latijnse benamingen en alle pillen en poeders, die hij dagelijks moest innemen. Hij sprak dan de taal der doktoren.

Lex: "Heb je gisteren de tv. aangehad?"

Ik: "Nee, hoezo?"

Lex: "Gisteren was er een forum op de beeldbuis met een discussie over de Bijbel. Het enige dat ik er wijzer van geworden ben, is dat het me een gevaarlijk boek leek, maar wel een bestseller! De gein van het programma van eergisteren was niet te harden, dus zeer populair". Zijn brieven, die hij afwisselend met rode onderstrepingen typte, tekende hij ook op een bijzondere manier, zoals "Hartelijke groet, Alex de Haas, versleten genie" of "Alex de Haas, oud chansonnier met een weeffout". Hij was een bijzonder mens. Hij heeft ons verlaten ... ik mis zijn telefoontjes ... Maar wat hij ons nagelaten heeft is zijn archief. Zijn honderden beschouwingen over het vak, zo klaar voor de drukkers! Zijn geschriften zullen hun weg wel vinden. Zo blijft hij toch in ons midden. Ik ben gelukkig dat deze bijzondere man mij als zijn vriend heeft willen beschouwen." K.M.